

HVAD GØR JEG

når grænser brydes?

Beredskab til voksne

Børn og unge, der udsættes for seksuelle overgreb, kan opleve alvorlige psykologiske og sociale skadevirkninger, der ofte følger dem i deres voksenliv. Overgrebene kan ske overalt, hvor børn og unge færdes. Steder, hvor børn og unge opbygger relationer og tillid til deres omgivelser. En tillid, der netop gør overgrebene mulige.

Som voksen er det derfor vigtigt, at du er klædt på til at håndtere grænseoverskridende adfærd og seksuel krænkelse mellem og af børn og unge.

HUSK! Alle voksne har generel underretningspligt til de sociale myndigheder.

NÅR GRÆNSER
BRYDES

Hvad gør jeg når grænser brydes?

Dette beredskab er for dig, der står med et akut problem og søger hjælp og råd til, hvad du kan gøre hvis:

A: Du har mistanke om seksuelle overgreb og krænkende adfærd af et barn eller en ung

B: Du er vidne til seksuelle overgreb og krænkende adfærd eller ved, at et barn eller en ung har været udsat for det.

Og du får viden om:

C: Krænkelser som sexafpresning, digital mobning, deling af private billeder, grooming og sexting

Du kan downloade og printe dette beredskab eller gemme den på din mobiltelefon, tablet eller pc, så du altid har hjælpen inden for rækkevidde.

A: Hvad gør jeg, når jeg har en mistanke om seksuelle overgreb og krænkende adfærd?

Det kan være svært at mistænke andre. Det er vigtigt for både de involverede og dig, at du søger hjælp til at håndtere en mistanke om fx:

- Et seksuelt overgreb
- Deling af private og intime billeder på nettet
- Grov mobning, også af seksuel karakter

Fortæl om det

Det er vigtigt, at du ikke går alene med din mistanke. Del dine tanker og oplevelser med nogen, du mener kan hjælpe og støtte dig i håndteringen af en mistanke.

Del fx din mistanke og oplevelser med:

- Kollegaer
- Ledelsen
- Bestyrelsen

Undersøg de gældende retningslinjer og vedtægter på området hos jer. Hvem har fx det overordnede ansvar i sådanne sager? Hvilke aftaler gælder?

Underretningspligt og anmeldelse

Underretningspligt for alle

Efter lov om social service § 154 har alle, der får kendskab til, at et barn eller en ung udsættes for vanrøgt, vold, mishandling, seksuelle overgreb med videre eller lever under forhold, der bringer dets sundhed eller udvikling i fare, pligt til at underrette kommunen.

Fagpersoners underretningspligt

Efter lov om social service § 153 har fagpersoner en særlig udvidet underretningspligt til kommunen. Underretningspligten omfatter blandt andre offentligt ansatte og andre med offentlige hverv, læger, personer, der er beskæftiget ved opholdssteder, familiepleje, krisecentre, behandlingstilbud eller andre private tilbud, der for det offentlige udfører opgaver rettet mod personer med sociale eller andre særlige problemer.

Kilde: <https://sim.dk/arbejdsomraader/udsatte-boern-og-unge/underretningspligt/>

Er din mistanke klart begrundet, har du/l pligt til at anmelde den mistænkte til politiet. Samtidig skal barnets eller den unges forældre orienteres om, at der er indgivet politianmeldelse.

Se hvordan her: <https://politi.dk/anmeld/sekstualforbrydelser>

Søg viden, råd og hjælp

Der er flere steder på nettet, hvor du kan finde mere viden, gode råd og hjælp, hvis du har en mistanke om, at der sker seksuelle overgreb eller andre krænkelse som sexafpresning, digital mobning, deling af private billeder, grooming og sexting.

Her kan du hente viden, råd og hjælp:

- Offerrådgivningen Danmark www.offerraadgivning.dk
- Red Barnet <https://redbarnet.dk/anmeldt/viden/seksuelle-overgreb-og-digitale-medier/>

En del foreninger og forbund har personer tilknyttet, som kan hjælpe med at håndtere en mistanke om krænkende adfærd. Det kan være jurister eller specialkonsulenter, der er eksperter på området. Undersøg om det også gælder, hvor du er. Eller om der findes et beredskab, handleplaner eller andet.

B: Hvad gør jeg, når jeg ved, der er sket seksuelle overgreb og krænkende adfærd eller selv har oplevet det?

Du har pligt til at reagere, hvis et barn eller en ung er blevet udsat for fx:

- Et seksuelt overgreb
- Deling af private og intime billeder på nettet
- Grov mobning
- Krænkelser som sexafpresning, grooming eller sexting

Det kan være krænkelser mellem børn og unge eller en voksen, der er krænkeren.

Tegn

Tegn på, at et barn eller en ung har været offer for et seksuelt overgreb, kan være både psykiske og fysiske. Ofte vil barnet eller den unge kun antyde, at noget er sket, fx ved at fortælle, at han eller hun er blevet bedt om at holde på en hemmelighed. Børn og unge, der er udsat for overgreb, kan have et særligt adfærdsmønster, men det kan alligevel være svært at se og tyde tegn. Mange børn og unge forbliver tavse om det, de har været ude for.

Det vigtige er, at man som voksen er opmærksom på barnets eller den unges trivsel og evt. ændrede adfærd, at man er lyttende og tager barnet eller den unge alvorligt.

Fortæl om det

Det er vigtigt, at du fortæller andre, hvad du ved, eller selv har oplevet. Det kan dels betyde, at offeret kan få hjælp så hurtigt som muligt, og dels kan det forebygge nye krænkelser.

Del fx din viden og oplevelser med:

- Kollegaer
- Ledelsen
- Bestyrelsen

Undersøg de gældende retningslinjer og vedtægter på området hos jer. Hvem har fx det overordnede ansvar i sådanne sager? Hvilke aftaler gælder?

Underretningspligt og anmeldelse

Underretningspligt for alle

Efter lov om social service § 154 har alle, der får kendskab til, at et barn eller en ung udsættes for vanrøgt, vold, mishandling, seksuelle overgreb med videre eller lever under forhold, der bringer dets sundhed eller udvikling i fare, pligt til at underrette kommunen.

Fagpersoners underretningspligt

Efter lov om social service § 153 har fagpersoner en særlig udvidet underretningspligt til kommunen. Underretningspligten omfatter blandt andre offentligt ansatte og andre med offentlige hverv, læger, personer, der er beskæftiget ved opholdssteder, familiepleje, krisecentre, behandlingstilbud eller andre private tilbud, der for det offentlige udfører opgaver rettet mod personer med sociale eller andre særlige problemer.

Kilde: <https://sim.dk/arbejdsomraader/udsatte-boern-og-unge/underretningspligt/>

Ved viden om et seksuelt overgreb har du/I pligt til at anmelde den mistænkte til politiet. Samtidig skal barnets eller den unges forældre orienteres om, at der er indgivet politianmeldelse.

Se hvordan her: <https://politi.dk/anmeld/sekstualforbrydelser>

Mens sagen efterforskes, vil den voksne, der er anklaget, typisk blive "suspenderet". Det er hensigtsmæssigt for alle involverede i sagen.

Søg råd og hjælp:

Hvis du er i tvivl om en sag, er der flere steder på nettet, hvor du hurtigt kan finde gode råd og hjælp, som fx her:

- Offerrådgivningen Danmark www.offerraadgivning.dk
- Red barnet <https://redbarnet.dk/anmeldet/viden/seksuelle-overgreb-og-digitale-medier/>
- DIF https://www.dif.dk/da/forening/raad-og-viden-om-idraetsudvikling/gl_jura_og_raadgivning

En del foreninger og forbund har personer tilknyttet, som kan hjælpe med at håndtere en sag om seksuelle overgreb. Det kan være jurister eller specialkonsulenter, der er eksperter på området. Undersøg om det også gælder, hvor du er. Eller om der findes et beredskab, handleplaner eller andet.

C: Hvordan kan jeg beskytte børn og unge mod seksuelle overgreb og krænkelse som sexafpresning, digital mobning, deling af private billeder på nettet, grooming og sexting?

En god måde at beskytte børn og unge på er blandt andet ved at vide, hvad seksuelle overgreb og krænkelse er. Det er vigtigt, at du kender grænsen for det, der er ok at gøre og det, der ikke er.

Det er vigtigt at vide, at alle børn har ret til et sundt og godt børneliv uden frygt for at blive udsat for seksuelle overgreb eller andre krænkelse.

I det følgende kan du læse, hvad ordene betyder og finde gode råd til, hvordan du passer godt på andre. Læs det gerne sammen med de børn og unge, du har med at gøre, dine kollegaer eller ledelsen.

Seksuelle overgreb

Hvad er et seksuelt overgreb af et barn eller en ung?

Et seksuelt overgreb af et barn eller en ung er, hvis barnet eller den unge bliver lokket til, tvunget til eller på anden måde udnyttet til seksuelle aktiviteter.

Det kan fx ske ved at:

- blive lokket eller tvunget til at tage tøjet af foran en eller flere andre
- blive lokket eller tvunget til at se en person uden tøj på.
- blive befølt på kroppen fx på brystet, maven, i skridtet eller på lårene af en eller flere personer
- blive overtalt til at røre ved en andens krop fx på brystet, maven, i skridtet eller på lårene
- blive fotograferet nøgen eller næsten nøgen
se en person have sex med sig selv eller andre, fx ved at personen onanerer foran offeret
- blive lokket eller tvunget til selv at onanere foran en person
- blive lokket, overtalt eller tvunget til at have samleje med en eller flere personer
- blive lokket eller tvunget til at se frække billeder som fx pornobilleder eller pornofilm.

Hvor kan seksuelle overgreb ske?

Seksuelle overgreb kan ske alle steder, hvor børn og unge er.

De fleste overgreb af børn og unge sker i hjemmet, hvor en eller flere voksne, som de kender i forvejen, begår overgrebet.

Men det kan også ske i fritidslivet, på nettet, ved en fest, på en institution eller i en andens hjem, på lejrte og rejser. Og endelig kan det ske på offentlige steder som på legepladser, i parker og ved forlystelser.

Børn og unge bliver primært udsat for seksuelle overgreb af voksne, men det kan også være af nogle på deres egen alder eller lidt ældre.

Hvad siger loven?

Voldtægt er altid strafbart, uanset din alder.

Derudover er det strafbart at:

- have samleje eller anden kønslig omgang med børn under den seksuelle lavalder, dvs., når personer under 15 år
- have samleje eller anden kønslig omgang mellem unge under 18 år og ældre familiemedlemmer/søskende, hvilket er incest
- have samleje eller anden kønslig omgang mellem unge under 18 år og adoptivforældre, plejeforældre eller andre opdragere, undervisere eller øvrige voksne i dit fritidsliv
- have samleje eller anden kønslig omgang med unge under 18 år, hvis barnet eller den unge får betaling for det. Det kaldes for prostitution
- bruge børn og unge under 18 år som pornomodeller
- blufærdighedskrænke børn og unge under 18 år, fx ved beføling, blottelse eller bruge et sjofelt seksuelt sprog.

Sexafpresning

Sexafpresning - eller sextortion som det hedder på engelsk - er, når en eller flere personer kan se en persons private billeder eller videoer med intimt indhold og truer med at offentliggøre dem, hvis offeret ikke sender flere billeder eller betaler penge for, at det ikke sker.

Sådan kan sexafpresning af børn og unge foregå:

1. Barnet eller den unge får fx kontakt med en person på sociale medier som Facebook, chatrum, SnapChat eller et andet socialt medie. Personen bruger en falsk profil med et falsk billede af sig selv. Personen lyver om sin alder, navn og køn for at komme i kontakt med barnet.
2. Når personen har fået kontakt, vil barnet måske blive bedt om at skrive og tale sammen via webcam eller mobiltelefon.
3. Personen beder måske om at dele billeder og/eller filmklip af barnet næsten nøgen eller helt nøgen. Se barnet danse foran kameraet, tage sit tøj af, røre ved sig selv eller andre ting.
4. Personen gemmer ofte billederne eller optager en video og truer efterfølgende med, at det vil blive offentliggjort eller sendt videre til venner eller familie, med mindre barnet betaler penge.

5. Det kan også være, at personen vil kræve nye billeder i stedet for penge, og i de værste tilfælde kan barnet blive presset til at mødes med personen i den virkelige verden og måske blive udsat for et seksuelt overgreb.

Sådan en person er ofte dygtig til at overtale andre til ting, de egentlig ikke vil, og som kan skade offeret alvorligt. Personen lader måske som om, det er blevet til et rigtigt godt venskab og lokker barnet til at dele personlige oplysninger som adresse og telefonnummer.

Hvad kan man gøre i disse situationer? Hvilke råd kan du give børn og unge?

- Stop kommunikationen uden at forklare hvorfor
- Lad være med at dele mere
- Lad være med at betale noget
- Tag screendumps af jeres samtaler og gemte beskeder
- Få hjælp og tal med nogen om det
- Anmeld evt. forbrydelsen til politiet. Se hvordan her:
<https://politi.dk/anmeld/seksualforbrydelser>

Digital mobning og krænkelse

Digital mobning og krænkelse kan både foregå på nettet og mobilen. Det er nemmere at mobbe en, du ikke kan se eller høre, og når mobningen er digital, kan den foregå på alle tidspunkter af døgnet. Det kan ske på sociale medier som Snap Chat eller Instagram, men også via andre apps, internetspil eller i grupper på nettet.

I det følgende kan du læse om nogle af de måder, børn og unge bliver mobbet og krænket på digitalt, og hvad du kan gøre, hvis du oplever noget lignende eller har mistanke om foregår.

Mobning på mobilen og internettet kan fx ske ved hadebeskeder, hvor der bliver skrevet grimme og dårlige ting om den, der bliver mobbet. At nogen gør nar af en, eller bevidst holder den mobbede ude af en sms-tråd, så ingen fx svarer den mobbede, når han eller hun skriver og kun svarer alle de andre i tråden.

Mobning og krænkelse kan også ske ved at dele pinlige billeder eller en video af andre, lave falske billeder, hvor ofret fx får sat sit hoved på en pornomodels krop, og hvor billedet så bliver sendt rundt i klassen eller på holdet. Eller hvor offeret får sin profil hacket og fyldt med dårlige beskeder, frække og pinlige billeder og andre nedværdigende og krænkende ting.

Børn og unge, som bliver mobbet og krænket på nettet, kan blive bange for at komme i skole, til sport eller andre ting i deres fritid. De kan blive bange for at være online og føle sig meget alene. Faktisk kan ofrets liv og hverdag blive så ødelagt af det, der sker, at han eller hun bliver syg af det.

Ret og pligt

Det kan være ulovligt at mobbe og krænke andre både digitalt og i den fysiske verden.

Børn og unge har ret til privatliv og ret til at blive behandlet på en god måde af andre.

De har samtidig pligt til at behandle andre på en god måde.

Husk!

- Den, det går ud over, har aldrig fred - når det kan ske på alle tider af døgnet.
- Det er lettere at skrive en led og krænkende sms end at sige lede ting ansigt til ansigt.
- Man kan ikke altid finde ud af, hvem der står bag mobningen. Den er tit usynlig for andre og svær at tale om eller have beviser for.

Hent flere gode råd mod digital mobning på [Sikker chat](#).

Særligt for unge, kan du hente flere råd her [fakta om digital mobning](#).

Deling af private billeder

Hvilke billeder af andre må du gerne dele på internettet?

Du må som udgangspunkt gerne dele billeder af andre til fx en koncert, legende børn i en skolegård, tilfældige mennesker til et arrangement i byen eller i en park, besøgende i tivoli eller zoologisk have.

En flot solnedgang på stranden eller andre naturoplevelser, hvor andre mennesker også er, må du også godt lægge ud på internettet og sociale medier uden at spørge om lov.

Den slags billeder kaldes for "situationsbilleder" og har ikke til hensigt at skade nogen.

Hvilke billeder af andre må du ikke dele på internettet?

Som udgangspunkt må du ikke dele billeder af andre uden at have fået lov, hvis billederne er fra private situationer som fx:

- Private sociale arrangementer, som fødselsdage, afslutninger m.m.
- Billeder af nogen i et omklædningsrum eller på en lejr tur
- Billede eller video af nogen, som en anden har sendt til dig
- Intime billeder eller video

Retten til privatliv

Du og alle andre har ret til at have et privatliv. Hvis du ønsker at dele private billeder, så skal de, der er med på billederne, give dig lov til det. Hvis ikke, er det ulovligt.

Hvis din eller andres blufærdighed er blevet krænket ved at få delt personlige billeder, kan det ifølge § 232 straffes med op til 2 års fængsel.

Deling af billeder og video med børn under 15 år, kan give en fængselsstraf på op til 4 år.

Hvis nogen uden tilladelse videregiver billeder eller meddelelser af/fra dit eller en anden persons privatliv, kan det ifølge § 264 d straffes med op til 6 måneders fængsel.

Grooming

Hvad er grooming?

Grooming er, hvis en voksen mand eller kvinde kontakter børn og unge på nettet eller over mobilen og bliver en slags gode venner med barnet eller den unge. Vinder deres tillid og får måske adgang til billeder af dem. Groomeren lyver om sig selv og sin alder og gør det for senere at kunne begå seksuelle overgreb mod de børn og unge, der er blevet kontaktet.

Et eksempel på grooming fra virkelighedens verden handler om en mand, der oprettede falske profiler på Skype og udgav sig for at være en ung dreng eller pige for at få sine ofre til at tage tøjet af eller lave andre seksuelle ting foran kameraet. Manden i dette eksempel blev tiltalt i retten for mere end 300 tilfælde af grooming og seksuelle overgreb af blandt andet børn via internettet.

Hvem er en groomer typisk?

- En groomer er typisk en voksen mand bag en internetprofil, der ser ud til at være på samme alder som ofret, men som fx benytter sig af en falsk profil med falske billeder, navn osv.
- Ved at lyve, snyde og lokke vil den voksne forsøge at få sit offer til at føle sig tryk. Lokker måske til at skrive sammen om personlige ting eller til at dele billeder og videoer.

- Den voksne vil langsomt overtale ofret til at medvirke i seksuelle aktiviteter, som fx at klæde sig af foran kameraet, røre ved sig selv uden tøj på og andre seksuelle ting.
- Grooming kan føre til, at den voksne foreslår at mødes fysisk. Måske nær ofrets hjem, i en park, hos den voksne osv.

Lov om grooming

I Danmark findes der ikke nogen decideret lov eller bestemmelse mod grooming, som der gør i de andre nordiske lande. Flere personer er dog blevet dømt med henvisning til straffelovens paragraf 21, idet man kan blive dømt for forsøg på at begå et seksuelt overgreb.

Kilder: Rigspolitiet, Red Barnet, Børnesagens Fællesråd, EMU

Sexting

Det er ok og lovligt at flirte på internettet og sende hinanden sexede beskeder eller billeder, men det er vigtigt, at det sker på en sikker måde, hvor ingen bliver udnyttet eller lokket til noget, der er ulovligt eller krænkende.

Når man sender snapchats, sms'er og chats med seksuelt indhold, kaldes det sexting.

Sexting er sat sammen af to engelske ord "sexy" og "texting". "Texting" betyder besked, så sexting er altså, når man sender sexede beskeder.

Gode råd, som du kan give videre til børn og unge

- Skriv aldrig noget, du ikke vil have, andre skal læse.
- Tænk altid over, hvad andre kan tænke om det, du skriver, inden du sender.
- Det er aldrig en god ide at sende billeder af dig selv, hvor du er *helt* nøgen. Risikoen for deling er altid til stede.
- Del ikke noget intimt eller meget personligt med en, du ikke ved, hvem er og ikke kender.